Lárionad na Gaeilge: Taighde, Teagasc agus Tástáil

Ollscoil Mhá Nuad

Scrúdú Bhonnleibhéal 2

Tuairisc an Phríomhscrúdaitheora

2019

Cúlra
Is scrúdú inniúlachta Gaeilge atá i *Scrúdú Bhonnleibhéal 2 (A2)*. Tá sé dírithe, den chuid is mó, ar fhoghlaimeoirí fásta in Éirinn nó thar lear atá ag freastal ar ranganna oíche nó ar chúrsaí eile Gaeilge. Tá sé oiriúnach chomh maith dóibh siúd atá i mbun staidéar príobháideach. Go bunúsach, is scrúdú é seo a fhreastalaíonn orthu siúd ar fad ar mhaith leo cruthúnas ar a gcumas sa teanga.

Sa scrúdú seo, déantar tástáil ní amháin ar a bhfuil sa siollabas don leibhéal seo ach, chomh maith leis sin, ar a bhfuil i siollabas Bhonnleibhéal 1. Cuid mhór de na hiarrthóirí a thugann faoin scrúdú seo, is amhlaidh atá *Scrúdú Bhonnleibhéal 1 (A1)* gnóthaithe acu cheana. Tá an tsonraíocht atá mar bhunús le *Scrúdú Bhonnleibhéal 2 (A2)* bunaithe go ginearálta ar na tuairiscíní do leibhéal A2 den *Common European Framework of Reference for Languages* (2001). Meastar gur cheart d'iarrthóirí a bhfuil leibhéal bhonnleibhéal 1 (A1) bainte amach acu timpeall 160-200 uair an chloig sa bhreis a chaitheamh i mbun staidéir sula dtugann siad faoin scrúdú seo.

Líon na n-iarrthóirí
Tugtar sa tábla thíos líon na n-iarrthóirí a thug faoi *Scrúdú Bhonnleibhéal 2* ón uair a bunaíodh é sa bhliain 2005.

Bliain	Líon iarrthóirí
2005	14
2006	57
2007	80
2008	132
2009	144
2010	142
2011	149
2012	133
2013	28
2014	38
2015	60
2016	58*
2017	146*
2018	103*
2019	53*

*Iarrthóirí a rinne páirtchreidiúint san áireamh

Aiseolas ó na hiarrthóirí
Tugtar cuireadh do na hiarrthóirí go léir aiseolas a thabhairt do Lárionad na Gaeilge faoi cibé scrúdú a rinne siad. Iarrtar orthu ceistneoir a líonadh agus a dtuairimí a thabhairt faoi riar an scrúdaithe agus faoi ábhar agus leagan amach an scrúdaithe. Is aiseolas fíorluachmhar é seo agus cabhraíonn sé le Lárionad na Gaeilge feabhas a chur, ar bhonn leanúnach, ar chóras scrúdaithe Theastas Eorpach na Gaeilge.

Próifíl na n-iarrthóirí
Bailítear eolas faoi chúlra na n-iarrthóirí ó na foirmeacha iarratais. Ag brath ar líon na n-iarrthóirí, déantar anailís ar an eolas sin, ó am go chéile, le cabhrú linn próifíl a chruthú den chineál foghlaimeora a thugann faoi na scrúduithe ag na leibhéil éagsúla.

Tabhair faoi deara go mbaineann an t-eolas sa rannóg seo leis an anailís dheireanach a rinneadh ar iarrthóirí ag an leibhéal seo in 2018. Baineann an t-eolas sna rannóga eile ar fad le cohórt 2019.

Aois, inscne agus náisiúntacht na n-iarrthóirí
Mná ba ea níos mó ná 74% de na hiarrthóirí ar fad sa bhliain 2018. Bhí thart ar 45% de na hiarrthóirí a rinne lánchreidiúint san aoisghrúpa 26-45, bhí 43% san aoisghrúpa 46-64 agus bhí beagnach 5% os cionn 65 bliain d'aois. Éireannaigh ba ea formhór na n-iarrthóirí agus ba as an Fhrainc, Meiriceá agus an Bhreatain sciar bheag acu. Éireannaigh ba mhó a bhí sa dream a thug faoin pháirtchreidiúint.

Cuntas gairid ar phróifíl oibre na n-iarrthóirí
Tá eolas sa tábla thíos maidir le próifíl oibre na n-iarrthóirí ar fad a rinne lánchreidiúint sa bhliain 2018.

Próifíl oibre na n-iarrthóirí	***Céatadán***
Mac léinn	5%
Ag obair	74%
Éirithe as	14%
Dífhostaithe	2%
Fear tí / bean tí	5%

An fáth ar thug na hiarrthóirí faoin scrúdú
Lorgaíodh eolas ó na hiarrthóirí maidir leis na cúiseanna ar thug siad faoi *Scrúdú Bhonnleibhéal 2*. Thug roinnt de na hiarrthóirí níos mó ná cúis amháin. Tá torthaí na bliana 2018 thíos agus baineann na figiúirí seo leo siúd a thug faoin lánchreidiúint amháin.

Na cúiseanna a ndearna iarrthóirí an scrúdú	***Céatadán***
Chun cabhrú liom dul chun cinn i mo phost	26%
Chun cabhrú le hoideachas mo pháistí	17%
Dúil sa teanga	71%
Ar chúiseanna eile	17%

Eolas na n-iarrthóirí ar an Ghaeilge
Cuireadh ceist ar na hiarrthóirí faoin staidéar a bhí déanta acu ar an teanga sa chóras oideachais in Éirinn. Is iad na hiarrthóirí a thug faoi lánchreidiúint in 2018 atá i gceist sna torthaí thíos.

Cén leibhéal is airde teagaisc a fuair tú sa Ghaeilge sa chóras oideachais?	***Céatadán***
Ní dhearna mé Gaeilge ar scoil	10%
Bunscoil	5%
Meánscoil	81%
3ú leibhéal	5%

Na hionaid scrúdaithe
Faoi láthair reáchtáiltear *Scrúdú Bhonnleibhéal 2* sna hionaid seo a leanas (ag brath ar an éileamh):

- Ollscoil Mhá Nuad
- An Spidéal, Co. na Gaillimhe
- Gaoth Dobhair, Co. Dhún na nGall
- Leitir Ceanainn
- Caisleán an Bharraigh
- Luimneach
- Corcaigh
- Cill Airne
- Cill Chainnigh
- Béal Feirste
- Ollscoil Charles, Prág
- Centre Culturel Irlandais, Páras
- Ollscoil Nua-Eabhrac, Nua-Eabhrac
- Ollscoil Toronto
- Ollscoil Ottawa
- Washington DC

An scrúdú
Is mar seo a leanas a roinntear na marcanna i *Scrúdú Bhonnleibhéal 2*:

- Labhairt 35%
- Cluastuiscint 25%
- Léamhthuiscint 25%
- Scríbhneoireacht 15%

An grádú
Is é atá sa mharc deiridh a fhaigheann an t-iarrthóir i *Scrúdú Bhonnleibhéal 2* ná comhiomlán na marcanna a fhaigheann an t-iarrthóir i ngach ceann de cheithre chomhpháirt an scrúdaithe (labhairt, cluastuiscint, léamhthuiscint agus scríbhneoireacht). Ní éilítear pasmharc íosta sna comhpháirteanna féin.

Seo a leanas, sa tábla thíos, an grádú a dhéantar ar na marcanna sa scrúdú.

Scrúdú Bhonnleibhéal 2 (A2)	
80 - 100%	Pas le gradam
65 - 79%	Pas le tuillteanas
50 - 64%	Pas
0 - 49%	Teip

Na gráid a bronnadh sa bhliain 2019
Seo a leanas, sa tábla thíos, briseadh síos ar na gráid a bronnadh ar na hiarrthóirí a rinne *Scrúdú Bhonnleibhéal 2* sa bhliain 2019.

(a) Lánchreidiúint

Grád	***Céatadán na n-iarrthóirí***
Pas le gradam	34%
Pas le tuillteanas	29%
Pas	23%
Teip	14%

(b) Páirtchreidiúint (Scrúdú Cainte)

Grád	***Céatadán na n-iarrthóirí***
Pas	61%
Teip	39%

An scrúdú cluastuisceana
Is é an scrúdú cluastuisceana an chéad chuid den scrúdú. Tugtar cúig nóiméad d'iarrthóirí chun na ceisteanna sa chuid seo a léamh sula seinntear na míreanna éisteachta. Maireann an chuid seo den scrúdú timpeall 25 nóiméad san iomlán. Léirítear an leagan amach a bhíonn ar an scrúdú cluastuisceana sa tábla thíos.

Ceist	***Líon na míreanna***	***An cineál téacs***	***Formáid na bhfreagraí***	***An líon marcanna***	***Fócas an taisc***
1	6	Trí fhógra ghearra	Freagra gearr (focal amháin, uimhir nó frása)	12 mharc	Ag éisteacht chun eolas faoi leith a aimsiú.
2	6	Trí chomhrá ghearra neamh-fhoirmiúla	Freagra gearr (focal amháin, uimhir nó frása)	12 mharc	Ag éisteacht chun eolas simplí fíorasach a aimsiú.
3	9	Comhrá níos faide	Freagra gearr (focal amháin, uimhir nó frása) / Freagra ilroghnach (ceithre rogha)	9 marc	Ag éisteacht chun eolas simplí fíorasach a aimsiú.
4	6	Comhrá níos faide	Freagra ilroghnach (trí rogha: fíor/bréagach/ní deirtear	12 mharc	Ag éisteacht chun eolas simplí fíorasach a aimsiú.

Na marcanna a bronnadh sa scrúdú cluastuisceana

Léiríonn an tábla thíos na marcanna a ghnóthaigh iarrthóirí sa scrúdú cluastuisceana in 2019.

2019	
Líon iarrthóirí a fuair 50% nó níos mó	77%
Líon iarrthóirí a fuair níos lú ná 50%	23%

An scrúdú cluastuisceana - comhairle agus moltaí d'iarrthóirí agus do mhúinteoirí

Bhí na marcanna sa rannóg seo níos ísle ná mar a bhí blianta eile. Moltar d'iarrthóirí agus do mhúinteoirí aird a thabhairt ar na pointí seo a leanas:

- Ba cheart d'iarrthóirí na cúig nóiméad a bhíonn acu sula gcuirtear an taifeadadh ar siúl a chaitheamh ag léamh na gceisteanna go cúramach. Níor mhiste dóibh líne a chur faoi eochairfhocail agus faoi nathanna cainte sa cheist a bhfuil tábhacht leo. Gach seans go gcabhróidh sé sin leo teacht ar an eolas atá uathu agus iad ag éisteacht leis na míreanna e.g. '*Cá bhfuil máthair Chaomháin ag dul ar saoire i mbliana?*'.

- Moltar go gcaithfí dua faoi leith le múineadh agus le foghlaim na bhfoirmeacha ceisteacha sa Ghaeilge. Is léir go mbíonn fadhbanna tuisceana ag cuid de na hiarrthóirí lena leithéid seo – '*Cé chomh minic…?*' – agus go gceapann siad gurb duine atá é i gceist toisc an focal '*Cé…*' a bheith in úsáid.

- Tugann cuid de na hiarrthóirí cúpla freagra san áit nach mbíonn gá ach le freagra amháin. Sna cásanna seo, is minic nach mbíonn ach freagra amháin díobh ceart. Ar an ábhar sin, ní féidir aon mharc a bhronnadh ar an iarrthóir mar nach féidir a bheith cinnte gur thuig sé/sí an mhír i gceart. Mar shampla, i gcás na ceiste "*Cá bhfuil máthair Chaomháin ag dul ar saoire i mbliana?*", seans go luaitear sa mhír éisteachta go raibh sí san Iodáil agus i Meiriceá anuraidh agus go bhfuil sí ag dul chun na Fraince i mbliana. Ní bhronnfar aon mharc ar an iarrthóir a scríobhann "*An Fhrainc agus an Iodáil*". Ba chóir an freagra lom, "*An Fhrainc*", a thabhairt.

- Is minic a chuireann iarrthóirí am amú ag scríobh abairtí iomlána nó ag tabhairt eolas breise nach bhfuil aon ghá leis. Mar shampla, agus iad ag freagairt na ceiste thuasluaite, ba mhinic a scríobh cuid de na hiarrthóirí rud mar seo – "*Bhí sí san Iodáil agus i Meiriceá anuraidh agus tá sí ag dul chun na Fraince i mbliana*". Seachnaíonn na hiarrthóirí is láidre a leithéid seo de fhreagra – tuigeann siad nach gá eolas nach lorgaítear a sholáthar agus nach mbíonn an t-am acu chun freagraí fada a scríobh sa scrúdú cluastuisceana.

- Nuair a bhíonn tic le cur i mbosca (Ceist 3 agus Ceist 4) meabhraítear d'iarrthóirí gur cheart dóibh gan tic a chur ach i mbosca amháin, murab amhlaidh go gcuirtear in iúl dóibh go bhféadfadh níos mó ná freagra amháin a bheith ann. I gcásanna mar seo, nuair nach dteastaíonn ach freagra amháin, ní bhronnfar marcanna má chuireann an t-iarrthóir tic i níos mó ná bosca amháin.

- Moltar d'iarrthóirí uimhreacha a scríobh nuair is féidir é, e.g. praghas, am, dáta agus araile. Níor cheart aon am a chur amú ag scríobh na n-uimhreacha i bhfocail agus ní bhronnfar aon mharc breise as sin a dhéanamh.

- Cé gur éirigh go maith le hiarrthóirí i gcoitinne sa scrúdú cluastuisceana, is léir go bhfuil cleachtadh leanúnach ag teastáil uathu chun go mbeadh siad in ann eolas faoi leith a aimsiú i míreanna éisteachta. Fiú iarrthóirí a n-éiríonn go maith leo, is cosúil go mbíonn claonadh acu, uaireanta, gan éisteacht leis an mhír ina hiomláine sula mbreacann siad síos an freagra. Mar shampla, i gceist mar "*Cén post atá ag Seán anois?*" gach seans go luaitear cúpla post le linn na míre ach gur ***post amháin*** acu sin atá ag Seán anois.

- Moltar do mhúinteoirí réimse leathan téacsanna agus tascanna éisteachta a úsáid chun cabhrú le hiarrthóirí dul i dtaithí ar na canúintí éagsúla, chun cur lena stór focal agus chun straitéisí cuí a fhorbairt a chabhróidh leis an chluastuiscint.

- Cé nach ngearrtar pionós ar iarrthóirí (sa scrúdú cluastuisceana) as an litriú a bheith mícheart acu, ba cheart dóibh cúram faoi leith a dhéanamh den pheannaireacht ionas go mbeidh an méid a scríobhann siad soiléir ag an scrúdaitheoir.

An scrúdú léamhthuisceana

Tugtar 90 nóiméad d'iarrthóirí chun tabhairt faoin scrúdú léamhthuisceana agus faoin scrúdú scríbhneoireachta. Ní thugtar aon treoir maidir leis an méid ama atá iarrthóirí in ainm a chaitheamh ar na comhpháirteanna ná ar na tascanna éagsúla. Tugtar leagan amach agus sonraí uile an scrúdaithe léamhthuisceana sa tábla thíos.

Ceist	*Líon na míreanna*	*An cineál téacs*	*Formáid na bhfreagraí*	*An líon marcanna*	*Fócas an taisc*
1	6	Comhrá idir chairde/ghaolta	Meaitseáil ilroghnach (roghnaigh sé mhír as naoi gcinn)	12 mharc	Ag léamh agus ag aithint an fhreagra chuí.
2	6	Ráitis nó ceisteanna gearra; agus freagraí	Freagra ilroghnach (trí rogha)	12 mharc	Ag léamh agus ag aithint an fhreagra chuí.
3	6	Trí théacs ghearra den chineál céanna (léirmheas ar leabhar nó scannán, cur síos ar chlár teilifíse, srl.)	Freagra ilroghnach (trí rogha)	12 mharc	Ag léamh agus ag fáil miontuisceana ar an ábhar.

4	6	Alt as nuachtán/iris	Ceist ilroghnach (trí rogha: fíor/bréagach/ní deirtear)	12 mharc	Ag léamh agus ag fáil miontuisceana ar an ábhar agus ar na príomhphointí.
5	12	Agallamh as nuachtán/iris	Triail iomlánaithe (oscailte)	12 mharc	Ag léamh agus ag aithint na bhfocal cuí.

Na marcanna a bronnadh sa scrúdú léamhthuisceana
Léiríonn an tábla thíos na marcanna a ghnóthaigh iarrthóirí sa scrúdú léamhthuisceana in 2019.

2019	
Líon iarrthóirí a fuair 50% nó níos mó	74%
Líon iarrthóirí a fuair níos lú ná 50%	26%

An scrúdú léamhthuisceana - comhairle agus moltaí d'iarrthóirí agus do mhúinteoirí
D'éirigh go measartha maith le hiarrthóirí sa rannóg áirithe seo agus bhí na torthaí ag teacht le blianta eile. Is gá aird a dhíriú mar sin féin ar roinnt ceisteanna, mar a leanas:

- Maidir le Ceist 1 sa scrúdú léamhthuisceana, moltar go láidir d'iarrthóirí an comhrá a léamh roinnt uaireanta chun blaiseadh ceart a fháil den ábhar. Ansin, ba chóir dóibh gach abairt bhreise a léamh go cúramach sula ndéanann siad na bearnaí a líonadh. Meabhraítear d'iarrthóirí gur leor an litir cheart a scríobh i ngach bearna. Nuair a bhíonn an comhrá críochnaithe ag iarrthóirí níor mhiste dóibh é a léamh arís cúpla uair chun cinntiú go bhfuil ciall leis na roghanna a rinne siad.

- Má iarrtar ar iarrthóirí tic a chur i mbosca, nó rogha amháin a phiocadh as cúpla rogha (Ceist 2, Ceist 3 agus Ceist 4), níor cheart dóibh ach ***freagra amháin*** a roghnú. Ní féidir marcanna a bhronnadh má roghnaíonn iarrthóir níos mó ná rogha amháin. Más rud é go bhféadfadh níos mó ná freagra amháin a bheith ceart, cuirtear é sin in iúl go soiléir sa cheist.

- Is léir ón aischothú a fhaighimid ó iarrthóirí go mbíonn barraíocht imní orthu faoi chiall gach focail a thuiscint i ngach téacs léitheoireachta. Tá sé tábhachtach a chur ina luí ar iarrthóirí gur féidir úsáid a bhaint as straitéisí éagsúla chun dul i ngleic le nathanna nach bhfuil ar eolas acu. Ba cheart iarracht a dhéanamh na straitéisí sin a fhí isteach sna tascanna léamhthuisceana a bhíonn ar siúl sa seomra ranga. Seo a leanas samplaí de straitéisí a d'fhéadfaí a úsáid (ag brath ar an téacs agus ar an tasc, ar ndóigh):
    - an féidir comhthéacs an téacs a úsáid chun brí an fhocail a fhuascailt?

- más briathar atá i gceist, an féidir fréamh an bhriathair a aithint?
- an bhfuil an focal cosúil le haon fhocal eile atá ar eolas ag an fhoghlaimeoir i dteanga ar bith eile?

Ba cheart a mheabhrú d'iarrthóirí nár cheart an iomarca ama a chur amú ar fhocail nó ar nathanna nach féidir leo a thabhairt chun cuimhne. Tá gach seans ann go mbeidh siad in ann an cheist a fhreagairt fiú mura dtuigeann siad gach focal.

- Is í Ceist 5 sa léamhthuiscint is mó a chothaíonn deacrachtaí d'iarrthóirí sa scrúdú léamhthuisceana. Meabhraítear dóibh gur gnách gur ainmfhocal, aidiacht nó briathar a bhíonn ar lár sna bearnaí seachas réamhfhocal. Tá sé fíorthábhachtach go ndéanfadh iarrthóirí an téacs iomlán i gCeist 5 a léamh go cúramach sula ndéanann siad iarracht na bearnaí a líonadh. Agus iad ag líonadh na mbearnaí ba chóir dóibh an méid a thagann tar éis gach bearna a chur san áireamh chomh maith leis an méid a thagann roimhe. ***Ní mór dóibh cuimhneamh nach nglacfar ach le <u>focal amháin</u> i ngach bearna***. Bíonn claonadh ag roinnt iarrthóirí frásaí nó fiú abairtí iomlána a scríobh. Ní féidir aon mharc a bhronnadh sa chás sin.

- Moltar do mhúinteoirí úsáid a bhaint as réimse leathan téacsanna agus tascanna agus iad ag ullmhú iarrthóirí don chuid seo den scrúdú. Féach, mar shampla, an t-ábhar atá le fáil ar an suíomh Gréasáin http://www.teg.ie/naisc-acmhainní/ábhar-teagaisc.289.html

An scrúdú scríbhneoireachta

Sa scrúdú seo déantar measúnú ar chumas na n-iarrthóirí téacsanna gearra neamhfhoirmiúla a scríobh agus ar an eolas atá acu ar bhunstruchtúir na teanga ó thaobh na gramadaí agus an stór focal de. Tá sonraí an scrúdaithe scríbhneoireachta leagtha amach thíos.

Ceist	*Líon na míreanna*	*An cineál téacs*	*Formáid na bhfreagraí*	*An líon marcanna*	*Fócas an taisc*
1	1	Paragraf gearr	Tasc treoraithe bunaithe ar phictiúir	12 mharc	Cruinneas gramadaí agus struchtúir na teanga.
2	1	Ríomhphost nó nóta neamh-fhoirmiúil	Tasc treoraithe bunaithe ar théama agus ar eochairfhocail	12 mharc	Cruinneas gramadaí agus struchtúir na teanga.
3	10	Ríomhphost, litir ghearr nó nóta	Triail iomlánaithe (oscailte)	10 marc	Cruinneas gramadaí agus struchtúir na teanga.

Na marcanna a bronnadh sa scrúdú scríbhneoireachta
Níl ach 15% de mharcanna iomlán an scrúdaithe ag dul don scríbhneoireacht ag an leibhéal seo. Léiríonn an tábla thíos na marcanna a ghnóthaigh iarrthóirí sa scrúdú scríbhneoireachta in 2019.

2019	
Líon iarrthóirí a fuair 50% nó níos mó	74%
Líon iarrthóirí a fuair níos lú ná 50%	26%

An scrúdú scríbhneoireachta - comhairle agus moltaí d'iarrthóirí agus do mhúinteoirí
Bhí na torthaí sa rannóg ag teacht le torthaí a fuarthas blianta eile. Moltar d'iarrthóirí agus do mhúinteoirí díriú ar na pointí comhairle seo thíos:

- Maidir le Ceist 1 sa scríbhneoireacht, is sa tríú pearsa atá an cuntas le scríobh agus ní sa chéad phearsa. Uaireanta bíonn meascán den chéad agus den tríú pearsa in úsáid ag iarrthóirí.

- Tá géarghá le cleachtadh leanúnach a dhéanamh ar scríobh na teanga. Agus iarrthóirí ag ullmhú don scrúdú seo, ní gá go mbeadh orthu píosaí fada scríbhneoireachta a dhéanamh. D'fhéadfaí, mar shampla, tascanna éagsúla scríbhneoireachta a thabhairt d'fhoghlaimeoirí mar obair bhaile, ach tá sé tábhachtach go dtuigfidís go soiléir cad é go díreach atáthar ag iarraidh orthu a scríobh. D'fhéadfaí iarraidh orthu foirmeacha a líonadh, teachtaireachtaí ríomhphoist a léamh agus a fhreagairt, nótaí gearra a scríobh, cuntas a scríobh ar phictiúir agus araile.

- Nuair a bhíonn píosaí scríbhneoireachta na bhfoghlaimeoirí á gceartú ag múinteoirí, ní leor an leagan ceart d'fhocal nó de phointe gramadaí a chur ar fáil dóibh. Tá sé riachtanach na foghlaimeoirí a chur ag smaoineamh faoin chaoi a n-oibríonn an teanga agus faoi na botúin a dhéanann siad féin go rialta. Caithfear cabhrú le foghlaimeoirí monatóireacht agus athbhreithniú a dhéanamh ar a gcuid oibre féin ar bhonn leanúnach agus iad ag scríobh na teanga. Cuirtear an-bhéim ar an fheasacht teanga sa siollabas agus moltar do mhúinteoirí leas a bhaint as an chomhairle atá curtha ar fáil sa cháipéis sin maidir leis an fheasacht teanga.
- Is abairtí simplí atá de dhíth sa scrúdú scríbhneoireachta i *Scrúdú Bhonnleibhéal 2*. Moltar d'iarrthóirí, mar sin, na habairtí a choinneáil gearr agus gan ach an t-eolas a theastaíonn a thabhairt. Mar shampla, i gCeist 1 iarrtar ar iarrthóirí abairt nó dhá abairt a scríobh faoi gach pictiúr. Is nós le roinnt mhaith iarrthóirí neamhaird a thabhairt ar an treoir sin agus b'fhéidir cúig nó sé cinn d'abairtí a scríobh. Is mó an seans go ndéanfaidh iarrthóirí botún má scríobhann siad an iomarca nó má bhíonn siad ag iarraidh rud simplí a chur in iúl ar bhealach casta. Go hachomair, ba cheart cloí leis na treoracha faoin méid atá le scríobh.

- Tá sé tábhachtach chomh maith go gcloífeadh iarrthóirí le hábhar na gceisteanna. I gcás cuid de na hiarrthóirí bíonn an chuma ar na píosaí scríbhneoireachta uaireanta

go raibh abairtí nó píosaí foghlamtha de ghlanmheabhair acu. Ní fiú na habairtí nó na píosaí seo a úsáid mura mbaineann siad go dlúth le hábhar na ceiste.

- Ba cheart d'iarrthóirí am a thabhairt dóibh féin ag deireadh an scrúdaithe leis an méid atá scríofa acu a sheiceáil, agus a cheartú más gá. I measc na rudaí ar cheart dóibh breathnú orthu, tá:
    - an phoncaíocht (go háirithe síntí fada agus ceannlitreacha);
    - an litriú;
    - úsáid na mbriathra agus na n-aimsirí;
    - na forainmneacha agus na réamhfhocail;
    - líon na bhfocal.

- Seo thíos cuntas ar na botúin is coitianta a rinne iarrthóirí agus iad i mbun scríbhneoireachta sa scrúdú seo. Moltar do mhúinteoirí agus d'iarrthóirí aird faoi leith a thabhairt ar na pointí seo thíos agus ar na botúin choitianta eile a dhéanann foghlaimeoirí agus iad i mbun scríbhneoireachta:

    (1) An fleiscín in easnamh. '*Bhí mé an tuirseach ach bhí an tsaoire an deas*' (*Bhí mé an-tuirseach ach bhí an tsaoire an-deas*).

    (2) An uaschamóg in easnamh. '*Tá sí fiche bliain daois*' (*… d'aois*').

    (3) An séimhiú fágtha ar lár i ndiaidh '*beirt*'. Tá sé seo coitianta fiú i measc na n-iarrthóirí a n-éiríonn go maith leo sa scrúdú.

    (4) Bíonn claonadh ag iarrthóirí bheith neamartach in úsáid na síntí fada. Ní hamháin go bhfágtar ar lár iad go minic, ach uaireanta bíonn na síntí fada in áiteanna difriúla ar an fhocal céanna i bpíosa amháin scríbhneoireachta. Is cuid den fheasacht teanga é iarraidh ar fhoghlaimeoirí athbhreithniú agus anailís a dhéanamh ar an méid atá scríofa acu agus a n-aird a dhíriú ar dhrochnósanna mar seo. Ní mór cuimhneamh go gcaithfidh litriú na bhfocal atá le cur sna bearnaí i gCeist 3 a bheith cruinn ceart. Is minic a aimsíonn iarrthóir an focal ceart ach go litríonn sé/sí go mícheart é. Ní féidir aon mharc a bhronnadh sa chás sin.

    (5) An aimsir láithreach den bhriathar '*taitin*' litrithe go mícheart nó go míchaighdeánach e.g. '*táitnonn*', '*taithníonn*' (*taitníonn*).

    (6) Is minic a dhéanann iarrthóirí na haimsirí a mheascadh in abairtí mar seo '*Is múinteoir mé agus thaitin mo phost liom*' (…*agus taitníonn mo phost liom*).

    (7) Gan séimhiú a chur i ndiaidh na míre '*ní*' san áit ar cheart séimhiú a chur e.g. '*Ní bíonn am agam*' (*Ní bhíonn am agam*).

    (8) Ní bhíonn na huimhreacha pearsanta ar eolas ag cuid de na hiarrthóirí agus scríobhtar rudaí ar nós '*Bhí trí duine eile sa rang*' (*Bhí triúr eile sa rang*).

    (9) Bíonn séimhiú ag iarrthóirí go minic tar éis '*le*' e.g. '*Chas mé le chara nua*' (*Chas mé le cara nua*).

    (10) Bíonn mearbhall ar iarrthóirí go minic faoin difríocht atá idir tír (*an Ghearmáin*), teanga (*an Ghearmáinis*) agus aidiacht (*bia Gearmánach*).

(11) Litrítear focail áirithe mícheart go minic e.g. ‘*inin/nion*’ (*iníon*), ‘*arais*’ (*ar ais*), ‘*thanig*’ (*tháinig*) agus ‘*alán*’ (*a lán*).

(12) Is minic a bhíonn iarrthóirí measctha idir uimhir iolra na haidiachta agus breischéim/sárchéim na haidiachta e.g. ‘*na daoine óige*’ (*na daoine óga*).

(13) ‘*Dé Domhnach*’ in ionad ‘*Dé Domhnaigh*’.

(14) Ceannlitreacha in úsáid i dtús ainmfhocal d’ainneoin nach ainmfhocail dhílse iad agus nach bhfuil siad ar thús na habairte.

(15) Tá sé fíorthábhachtach go ndéanfadh iarrthóirí an-iarracht focail i dtéacs na gceisteanna a litriú i gceart agus iad féin á scríobh. Léiríonn botúin litrithe den chineál sin easpa cúraim sa scríbhneoireacht.

(16) Ní thuigeann cuid de na hiarrthóirí go leanann séimhiú ‘*ó*’ e.g. ‘*ó Baile Átha Cliath*’ (*ó Bhaile Átha Cliath*).

(17) An chéad síneadh fada fágtha ar lár san fhocal ‘*cónaí*’.

(18) Síneadh fada ar an aidiacht shealbhach ‘*mo*’ e.g. ‘*mó chairde*’ (*mo chairde*).

(19) Míthuiscint faoi úsáid na haidiachta sealbhaí ‘*mo*’ agus an tséimhithe. Measann iarrthóirí gur cheart go mbeadh séimhiú ar an aidiacht nó ar an fhocal cáilithe de bharr go bhfuil séimhiú ar an ainmfhocal. Is minic a scríobhtar frásaí ar nós ‘*Is cuntasóir m’fhear chéile*’ (*Is cuntasóir m’fhear céile*).

(20) Bíonn claonadh ag iarrthóirí ‘*Ba mhaith liom…*’ a scríobh, nuair is ‘*Is maith liom …*’ a bhíonn i gceist acu.

(21) Bíonn iarrthóirí measctha idir brí agus úsáid na nathanna ‘*ag siúl*’ agus ‘*ag súil*’.

(22) Is minic a chuireann iarrthóirí síneadh fada ar ‘*i*’ san áit nár cheart síneadh fada a chur e.g. ‘*Tá mé ag obair í mbliana*’ (*i mbialann*).

An scrúdú cainte

Iarrthóir amháin a chuirtear faoi scrúdú ag aon am amháin. Bíonn beirt scrúdaitheoirí i láthair, duine amháin acu sin ag plé leis an iarrthóir, ag cur na gceisteanna agus ag stiúradh an chomhrá. Déantar taifeadadh ar na scrúduithe cainte ar fad d’fhonn monatóireacht a dhéanamh agus ar mhaithe le taighde agus traenáil. Tugtar eolas thíos faoi scrúdú cainte *Scrúdú Bhonnleibhéal 2*.

Cuid	*An fad ama*	*An cineál taisc*	*Na feidhmeanna teanga*
1	4-5 nóiméad	Cuirtear ceisteanna ar an iarrthóir faoina s(h)aol laethúil (áit chónaithe, teaghlach, obair, caitheamh aimsire, laethanta saoire, taisteal srl.)	Ag tabhairt eolais.
2	2-3 nóiméad	Rólghníomhaíocht: (1) Tugtar cárta don iarrthóir cúig nóiméad sula dtosaíonn an scrúdú. Tá	Ag tabhairt eolais. Ag lorg eolais.

		eochairfhocail ar an chárta a bhaineann le himeacht ar leith: ag pleanáil laethanta saoire nó ag déanamh cur síos ar dheireadh seachtaine srl. Freagraíonn an t-iarrthóir ceisteanna ón scrúdaitheoir maidir le dátaí, áiteanna, praghas, turais srl. (2) Ansin cuireann an t-iarrthóir ceisteanna ar an scrúdaitheoir faoi imeacht atá cosúil leis an cheann atá léirithe ar an rólchárta. (Ní thugtar aon leideanna).	Ag léiriú tuairimí simplí.
3	2-3 nóiméad	Ag insint scéal simplí: Tugtar sraith de 6 phictiúr don iarrthóir agus tá nóiméad amháin aige/aici le féachaint orthu. Ansin déanann an t-iarrthóir cur síos ar an mhéid atá ag tarlú sna pictiúir. Radhairc ón ghnáthshaol a léireofar iontu: ag ithe i mbialann, ag siúl sna sléibhte srl.	Ag déanamh cur síos ar phictiúir agus an méid atá ag tarlú iontu.

Na marcanna a bronnadh sa scrúdú cainte
Léiríonn an tábla thíos na marcanna a ghnóthaigh iarrthóirí sa scrúdú cainte in 2019.

(a) Lánchreidiúint

2019	
Líon iarrthóirí a fuair 50% nó níos mó	86%
Líon iarrthóirí a fuair níos lú ná 50%	14%

(b) Páirtchreidiúint (Scrúdú Cainte)

2019	
Grád	Céatadán na n-iarrthóirí
Pas	61%
Teip	39%

An scrúdú cainte - comhairle agus moltaí d'iarrthóirí agus do mhúinteoirí
Cé gur chruthaigh iarrthóirí sa rannóg seo de *Scrúdú Bhonnleibhéal 2* go measartha maith in 2019, tháinig ísliú ar na marcanna a ghnóthaigh na hiarrthóirí sin a thug faoin pháirtchreidiúint i gcomparáid le blianta eile. Ba cheart d'iarrthóirí agus do mhúinteoirí aird a dhíriú ar na pointí seo a leanas:

- Uaireanta, tarlaíonn sé nach mbíonn iarrthóirí eolach ar leagan amach an scrúdaithe cainte. Nuair a tharlaíonn sé seo bíonn siad míshuaimhneach agus neirbhíseach agus iad i mbun na dtascanna agus ag freagairt na gceisteanna. Ba cheart go mbeadh tascanna cainte (bunaithe ar na cinn atá leagtha amach i scrúduithe samplacha don leibhéal seo) ina gcuid lárnach d'aon chlár teagaisc nó d'aon chúrsa ullmhúcháin don scrúdú seo. D'fhéadfadh an múinteoir tascanna a bhunú ar na cinn sa scrúdú samplach.

- Bítear ag súil le hiarrthóirí ag an leibhéal seo a bheith in ann iad féin a chur in iúl trí úsáid a bhaint as abairtí simplí agus frásaí gairide a bhaineann go dlúth lena saol féin. Bítear ag súil go mbeidh siad in ann an stór focal agus na struchtúir atá ar eolas acu a úsáid chun forbairt bheag a dhéanamh ar na hábhair chainte éagsúla a thagann chun cinn sa scrúdú. Féach, mar shampla, an fhorbairt a dhéanann Iarrthóir 3 thíos ar na pointí. Tuigtear, ar ndóigh, nach mbeidh caint aon iarrthóra ag an leibhéal seo saor ó locht ná ó bhotúin.

An scrúdaitheoir:	Cad a rinne tú an deireadh seachtaine seo caite?
Iarrthóir 1:	Ní dhearna mé aon rud.
Iarrthóir 2:	Ní dhearna mé faic mar bhí mé tinn.
Iarrthóir 3:	Ní dhearna mé mórán. Bhí slaghdán orm agus d'fhan mé sa teach. Bhreathnaigh mé ar chluiche peile ar an teilifís.

  Léiríonn caint Iarrthóir 3 thuas an fhorbairt agus an leathnú ar an ábhar atá ag teastáil sa scrúdú cainte ag Bonnleibhéal 2. Caithfidh iarrthóirí an deis a thapú an stór focal agus an t-eolas atá acu a léiriú do na scrúdaitheoirí.

- Tuigeann na scrúdaitheoirí go mbíonn iarrthóirí neirbhíseach sa scrúdú cainte agus bíonn siad breá sásta ceisteanna a chur an athuair sa chás nach dtuigeann an t-iarrthóir an cheist an chéad uair. Tá sé tábhachtach go mbeadh frásaí ar eolas ag an iarrthóir le cabhrú leis an chumarsáid idir é/í féin agus an scrúdaitheoir cainte. D'fhéadfaí úsáid a bhaint as nathanna den chineál seo: '*Ní thuigim an cheist sin*', '*Ní thuigim an focal x*', nó '*Ar mhiste leat é sin a rá arís, le do thoil?*'.

- Maidir le Cuid 2 (an Rólghníomhaíocht) sa scrúdú cainte, tá sé riachtanach go dtuigfeadh na hiarrthóirí ***go mbeidh orthu féin ceisteanna a chur ar an scrúdaitheoir*** chomh maith le ceisteanna an scrúdaitheora a fhreagairt. Moltar d'iarrthóirí cúram faoi leith a dhéanamh de na foirmeacha ceisteacha sa Ghaeilge agus dianchleachtadh a dhéanamh orthu i dtascanna éagsúla sa seomra ranga.

- Go ginearálta bíonn claonadh ag iarrthóirí úsáid a bhaint as focal nó frása Béarla nuair nach féidir leo cuimhneamh ar leagan Gaeilge. Ní haon dochar mór é seo a dhéanamh uair nó dhó, ach caillfidh an t-iarrthóir marcanna má dhéanann sé/sí go rómhinic é agus go háirithe más focal nó frása atá ann atá leagtha síos sna siollabais do na Bonnleibhéil. Mar shampla, bíonn an claonadh ag roinnt iarrthóirí úsáid a bhaint as an leagan Béarla

d’ainm an phoist a bhí acu. Cé nach bhfuil liosta iomlán na slite beatha sa siollabas, bheifí ag súil le hiarrthóirí teideal an phoist atá acu a bheith ar eolas acu i nGaeilge.

- Meabhraítear d’iarrthóirí gur cur síos simplí atá de dhíth i gCuid 3 (an tsraith pictiúr) den scrúdú cainte. Ba cheart d’iarrthóirí an nóiméad a fhaigheann siad a chaitheamh ag smaoineamh ar an scéal a léirítear sna pictiúir agus ar na príomhfhocail agus na príomhfhrásaí a bheidh in úsáid acu agus iad i mbun cainte.

- Bíonn claonadh ag iarrthóirí ag leibhéil éagsúla cumais go leor de na botúin chéanna a dhéanamh agus iad ag labhairt na teanga. Is chun dul i ngleic leis an fhadhb sin a chaithfear cabhrú le foghlaimeoirí na fadhbanna atá acu sa scríobh agus sa labhairt a aithint agus a cheartú. Mar a dúradh thuas, ní leor don teagascóir botúin a chur ar a súile d’fhoghlaimeoirí – caithfear na foghlaimeoirí a threorú chun monatóireacht leanúnach a dhéanamh ar a gcuid oibre féin. Seo thíos roinnt de na botúin ghramadaí is coitianta a dhéanann iarrthóirí sa scrúdú cainte:

  (1) Baineann go leor iarrthóirí úsáid as an aimsir chaite nuair ba cheart dóibh úsáid a bhaint as an aimsir ghnáthláithreach, e.g. ‘*Cad a dhéanann tú nuair a bhíonn am saor agat?*’ ‘*Chuaigh mé go dtí an phictiúrlann*’. (*Téim go dtí an phictiúrlann*).

  (2) An uimhir iolra a úsáid tar éis ‘*cúpla*’ e.g. ‘*Bhí mé féin agus cúpla cairde ann*’ (…*cúpla cara*).

  (3) Inscne na bhfocal. Ní bhítear ag súil go mbeidh inscne gach ainmfhocail ar eolas ag iarrthóirí ach táthar ag súil go mbeidh na cinn is coitianta ar eolas acu – iad sin atá leagtha síos sa siollabas don leibhéal seo.

  (4) Gan an aidiacht a bheith ag réiteach leis an ainmfhocal e.g. ‘*rang mhór*’ (*rang mór*).

  (5) Bíonn cuid de na hiarrthóirí measctha idir uimhir iolra an ainmfhocail agus breischéim/sárchéim na haidiachta e.g. ‘*Tá triúr cailíní óige agam*’ (…*cailíní óga*…).

  (6) Ceisteanna a fhreagairt go mícheart e.g. ‘*Is ea*’ nó ‘*Tá*’ a thabhairt mar fhreagra ar an cheist ‘*An dtaitníonn do phost leat?*’, in ionad ‘*Taitníonn*’ nó ‘*Ní thaitníonn*’ nó a leithéidí.

  (7) An briathar ‘*cónaigh*’. ‘*Tá mé i mo cónaí*’, in ionad ‘*Tá mé i mo chónaí*’. Is deacair a rá, go minic, an fadhb fhoghraíochta a bhíonn i gceist anseo (e.g. deacrachtaí leis an bhfuaim ‘ch’ [x]). Gach seans gur fadhb ghramadaí atá ann, áfach, mar go dtagann sé chun cinn sa scríobh chomh maith. Bíonn fadhb leanúnach ag iarrthóirí leis an aidiacht shealbhach ‘*mo*’. Is minic a fhágann siad an séimhiú ar lár i ndiaidh ‘*mo*’ e.g. ‘*mo post*’, ‘*mo deirfiúr*’ agus araile.

  (8) Baintear úsáid mhícheart as na réamhfhocail, e.g. ‘*Fágaim an teach ar a 8.00 sa maidin*’ (*...ar maidin*), ‘*Téim ag snámh ar an deireadh seachtaine*’ (…*ag an*

deireadh seachtaine) nó '*Buailim Seán gach Déardaoin sa teach tábhairne*' (*Buailim le Seán*…).

(9) '*San*' a úsáid in ionad '*sa*' agus *vice versa* e.g. '*Tá dúil agam san spórt*' (… *sa spórt*), nó '*Tá sé sa óstán*' (… *san óstán*).

(10) An t-ainmfhocal mírialta '*bliain*'. Bíonn an-deacrachtaí ag iarrthóirí leis an ainmfhocal seo.

(11) Gan urú a chur i ndiaidh an réamhfhocail 'i'. '*Tá mé ag obair i garáiste*' (… *i ngaráiste*).

(12) Measctar na haimsirí uaireanta e.g. '*An bhliain seo caite, pósfaidh mé*' (*Phós mé an bhliain seo caite*).

(13) Bíonn éiginnteacht ann faoi na foirmeacha ceisteacha. Chun go mbeidh iarrthóirí in ann an tasc rólghníomhaíochta i gCuid 2 a dhéanamh tá sé riachtanach go mbeidís in ann na buncheisteanna a chur e.g. '*Cén áit*…?', '*Cén t-ainm atá ar*…?', '*Cén costas atá ar*…?' agus araile.

Moltaí ginearálta

- Moltar go láidir do mhúinteoirí agus d'iarrthóirí dianstaidéar a dhéanamh ar na scrúduithe samplacha agus ar na treoracha a thugtar in éineacht leo ar an suíomh ag http://www.teg.ie/léibheil-scrúduithe/bonnleibhéal-2-a2.253.html

- Tá teacht chomh maith ar ábhar teagaisc samplach atá oiriúnach do mhúinteoirí atá ag ullmhú iarrthóirí do *Scrúdú Bhonnleibhéal 2*. Tá teacht ar threoracha don mhúinteoir agus fosta ar bhileoga oibre agus ar chomhaid fuaime ag http://www.teg.ie/naisc-acmhainní/ábhar-teagaisc.289.html.

- Iarrtar ar mhúinteoirí agus ar iarrthóirí a bhfuil sé i gceist acu tabhairt faoi aon cheann de scrúduithe Theastas Eorpach na Gaeilge an t-eolas agus na moltaí a thugtar ar an suíomh http://www.teg.ie/eolas-moltaí.173.html agus http://www.teg.ie/ceisteanna-coitianta.206.html a léamh go cúramach.